

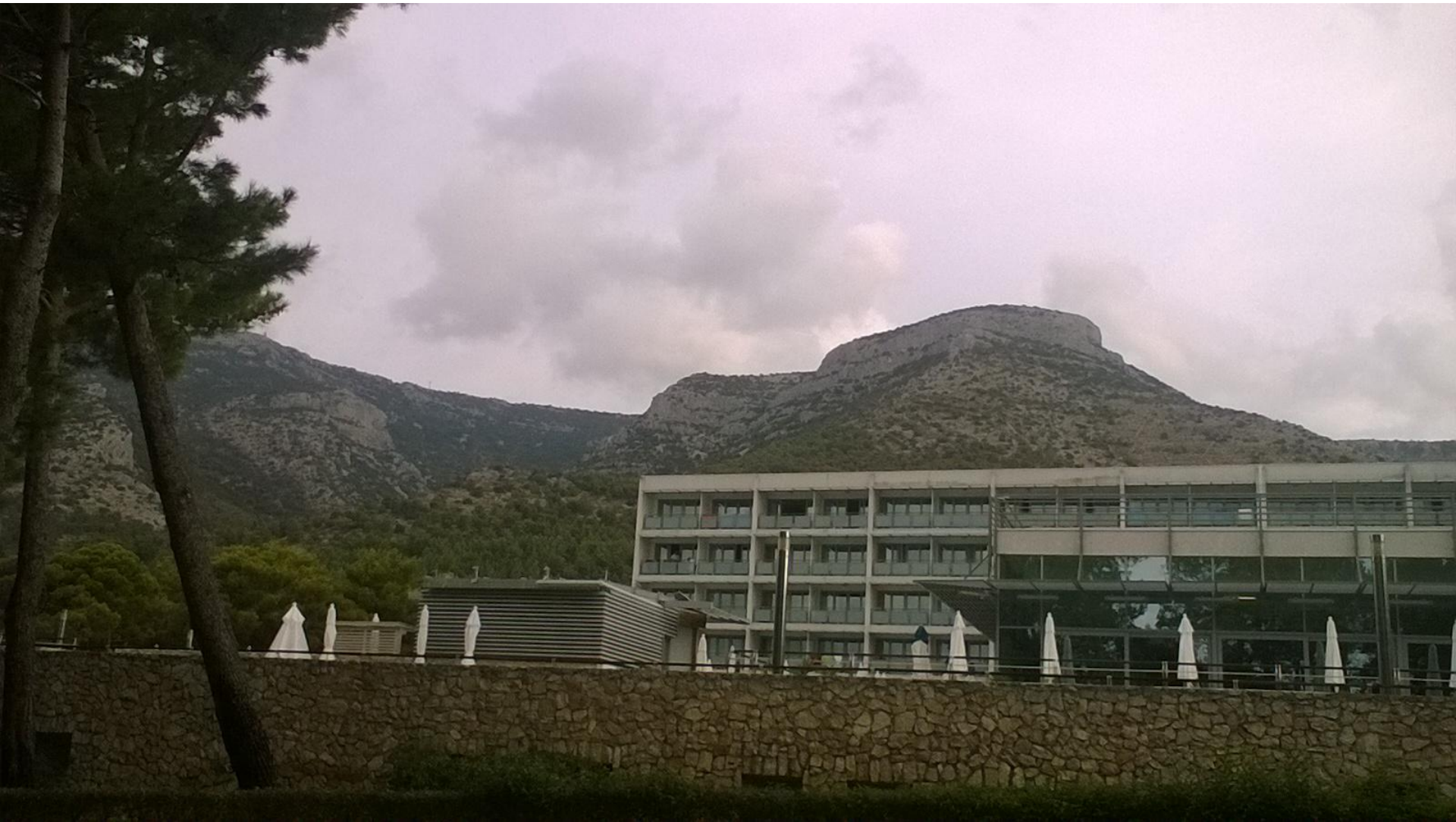
Konstrukcje obiektów budowlanych

kl. 2

PODSTAWY BUDOWNICTWA

dr inż. Henryk Źelazny

A. Systemy i elementy konstrukcji nośnych

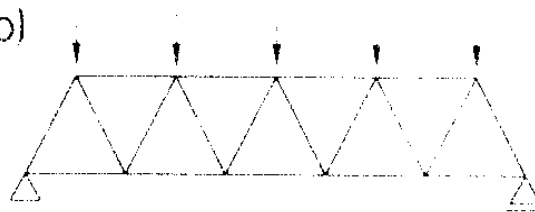

1. ELEMENTY PRĘTOWE (PRĘTY)

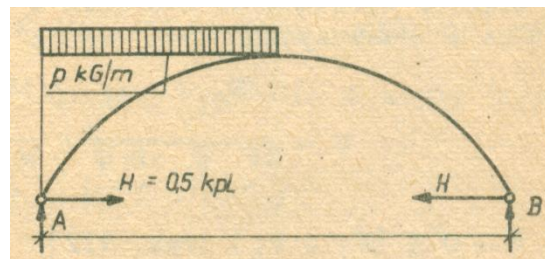
Elementy prętowe (elementy liniowe) cechują się długością wielokrotnie większą od wymiarów przekroju poprzecznego.

Stosuje się pręty:

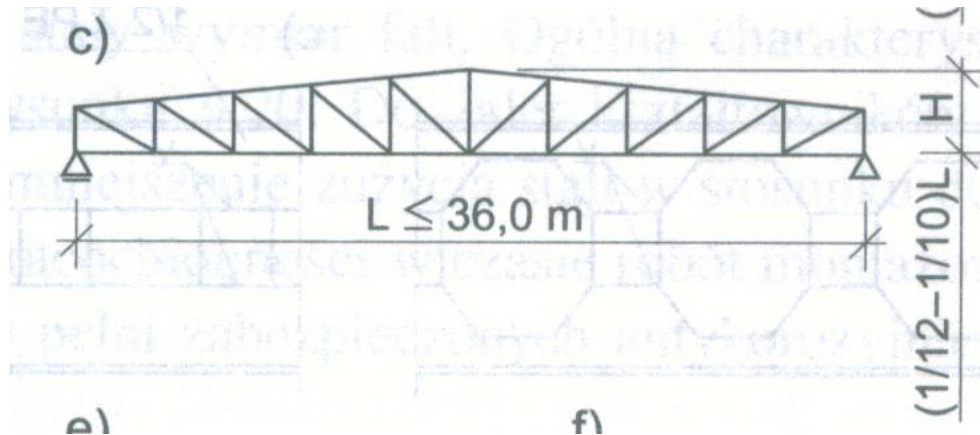
a) proste – ich oś jest linią prostą (np. elementy kratownic),

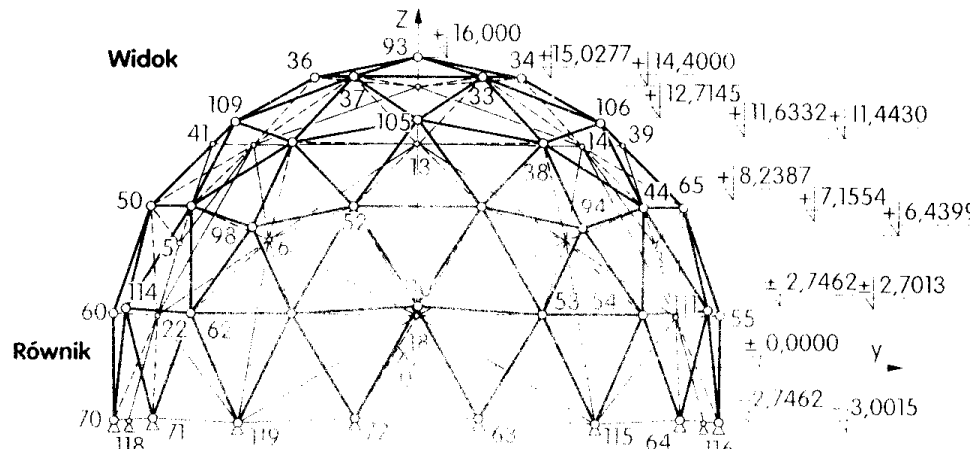
b) zakrzywione – ich oś jest dowolną krzywą (np. łuki).

Jeżeli wszystkie pręty i obciążenia leżą w jednej płaszczyźnie, **układ prętowy jest płaski.**

Gdy pręty leżą w różnych płaszczyznach lub obciążenie działa poza płaszczyznę układu, **układ prętowy jest przestrzenny.**

Przykłady elementów prętowych w budownictwie:

- 1) słupy,
- 2) belki:
  - wolno podparte,
  - jedno- lub obustronnie zamocowane,
  - ciągłe,
  - przegubowe,
- 2) ustroje belkowe, np. ruszty,
- 3) kratownice płaskie i przestrzenne,
- 4) łuki,
- 5) cięgna,
- 6) rozpory,
- 6) ramy płaskie i przestrzenne.

Słupy – przenoszą obciążenia z belek i innych opartych na nich elementów na fundament. Przekazują siły w kierunku pionowym wzdłuż linii ich działania. Pod działaniem obciążeń pracują najczęściej na ściskanie osiowe, niekiedy połączone ze zginaniem.

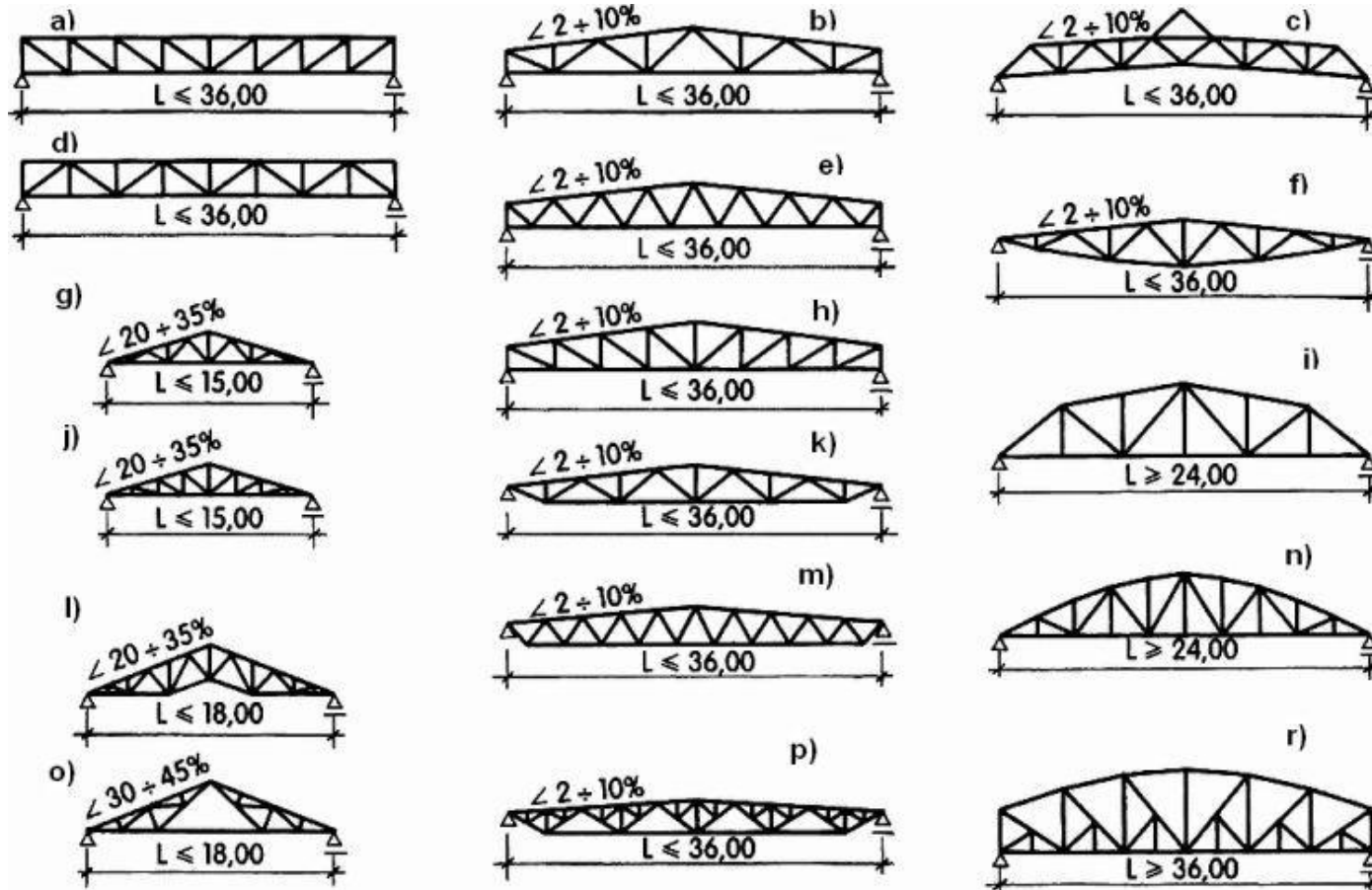

Belki – przenoszą działania sił zewnętrznych na podpory (ściany lub słupy) w kierunku równoległym do kierunku działania tych sił. Pracują na zginanie, a niekiedy na skręcanie.

Kratownice – są to systemy prętowe, połączone w węzłach przegubowo, pracujące na rozciąganie lub ściskanie. Najprostszą kratownicą jest układ trzyprętowy, połączony w węzłach przegubami, niezmienny geometrycznie.

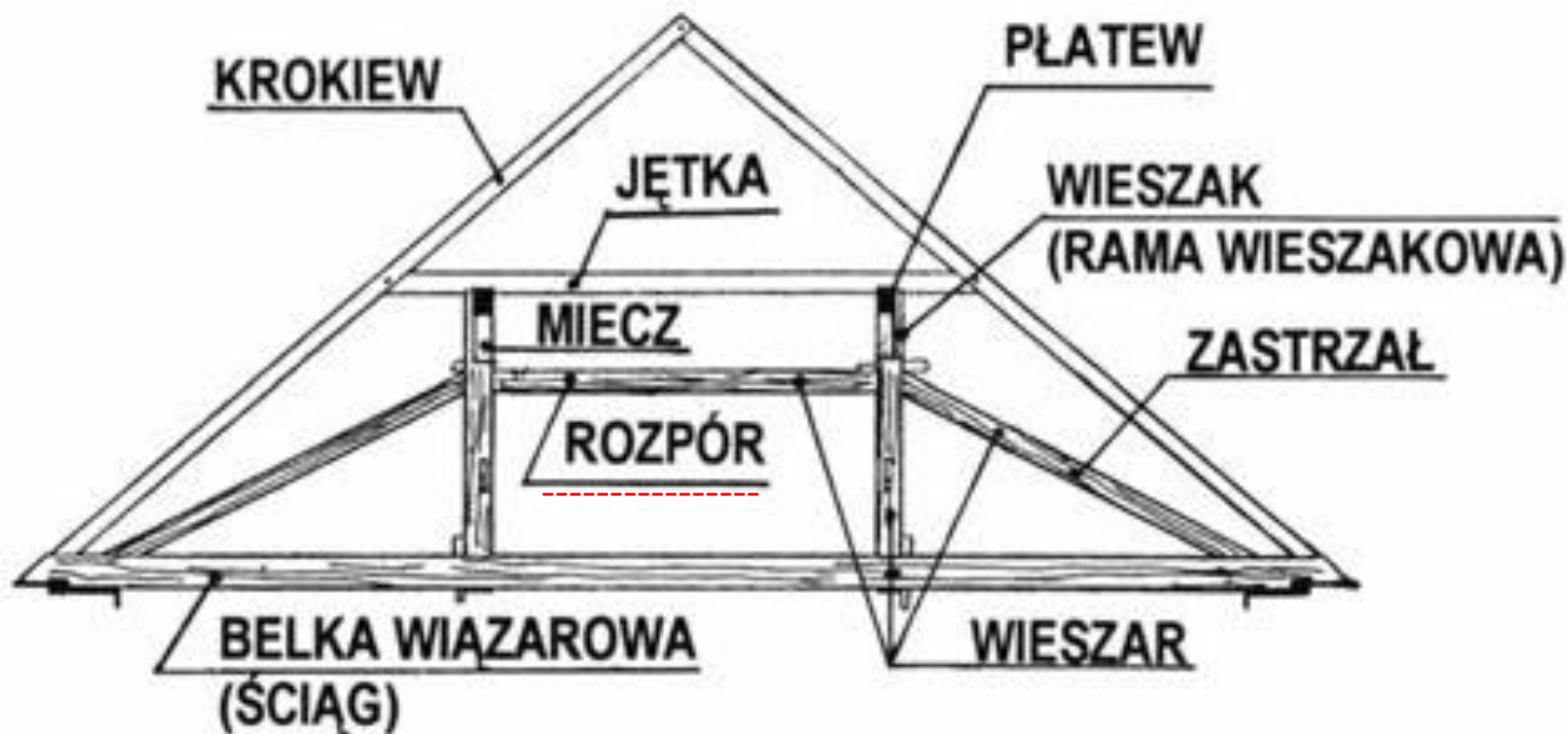
Łuki – są to głównie są ściskane pręty zakrzywione w kształcie fragmentu okręgu, paraboli, elipsy itp.

Cięgna – są to elementy proste, wiotkie i o bardzo dużej długości pracujące na osiowe rozciąganie.

Rozpory – są to elementy służące do przekazywania sił w kierunkach prostopadłych lub ukośnych do tych sił. Pracują na jednoczesne ściskanie i zginanie.

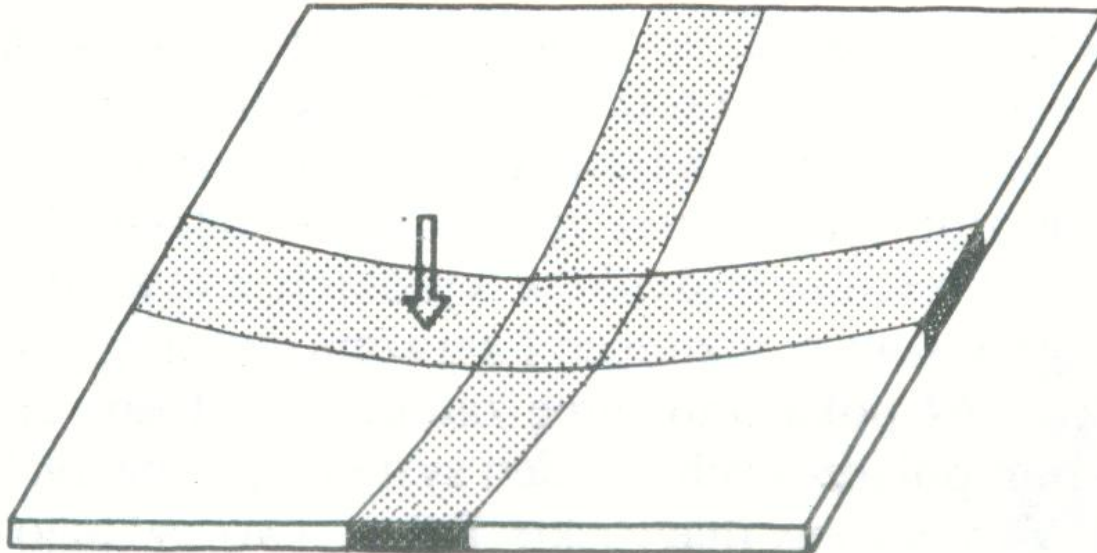

Ramy – są to konstrukcje składające się z prętów połączonych ze sobą za pomocą sztywnych węzłów. Pionowe lub usytuowane w sposób zbliżony do pionu pręty w ramie nazywa się słupami, a poziome lub o położeniu zbliżonym do poziomemu – ryglami.

2. ELEMENTY POWIERZCHNIOWE

Elementy powierzchniowe cechują się dwoma wymiarami (np. długość i szerokość) znacznie większymi od trzeciego.

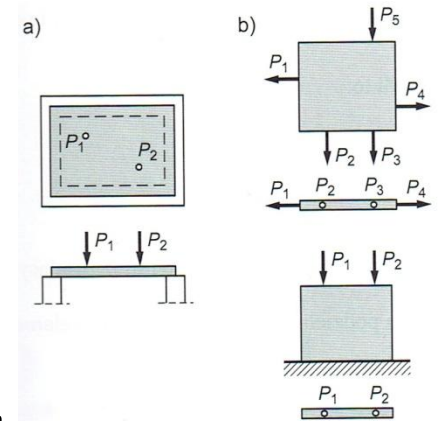
Przykłady elementów powierzchniowych :

1) płaskie:

- płyty – obciążenie działa prostopadle do powierzchni,
- tarcze – obciążenie działa w płaszczyźnie środkowej,

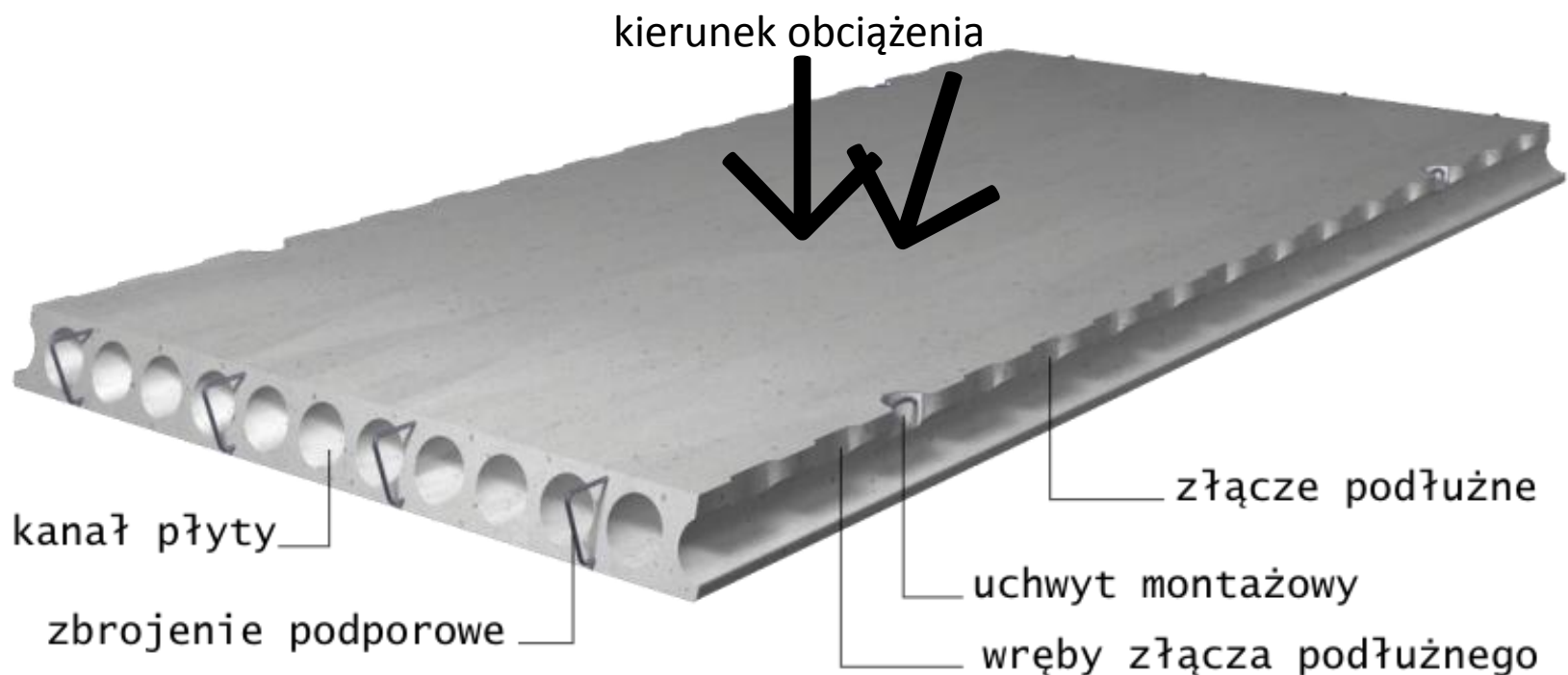
2) powłokowe:

- powłoki pełne i siatkowe,
- kopuły,
- przekrycia membranowe i pneumatyczne.

Płyty – są to elementy o niewielkiej grubości w stosunku do jego długości i szerokości, obciążone siłami prostopadłymi lub ukośnymi.

Tarcze (belki-ściany) – są to elementy podobne geometrycznie do płyt, lecz obciążone w ich płaszczyznach.

↓
Kierunek obciążenia

Tarczownice – są to elementy złożone z płyt
sfalduowanych.

Powłoki – są to elementy konstrukcyjne o powierzchni zakrzywionej i małej grubości.

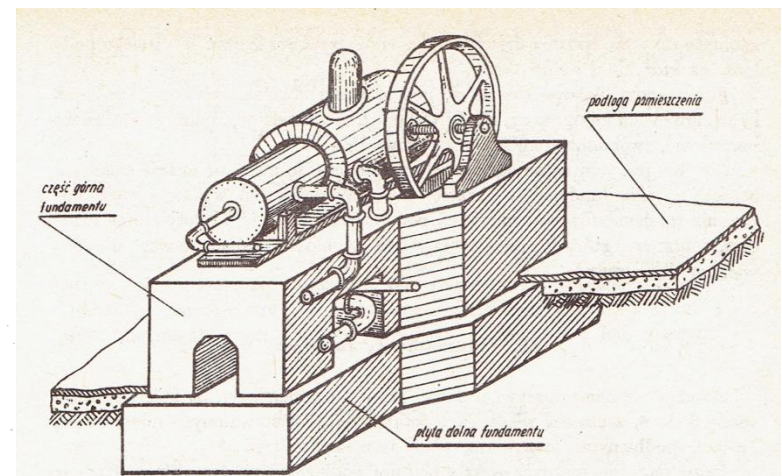
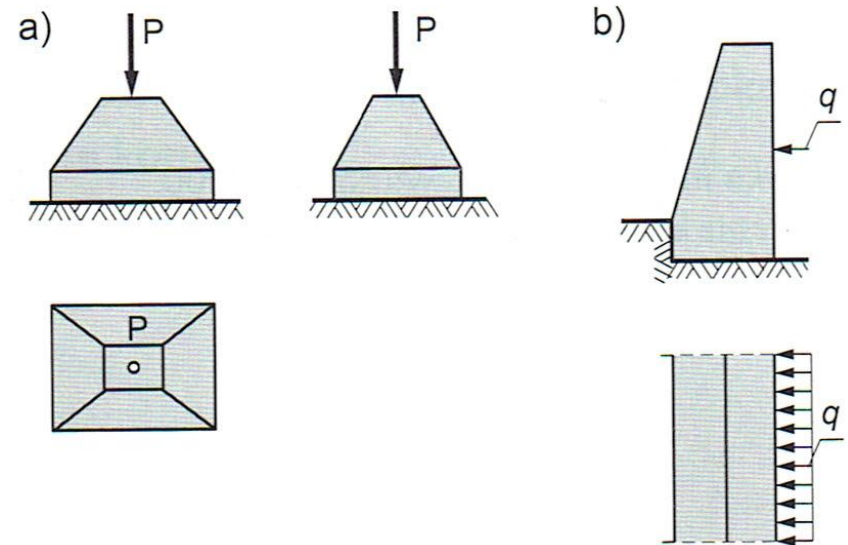

3. MASYW BUDOWLANY

Są to elementy przestrzenne o dość znacznych trzech wymiarach.

Należą do nich np.:

- 1) stopy fundamentowe,
- 2) ściany oporowe,
- 3) zapory,
- 4) fundamenty pod maszyny.

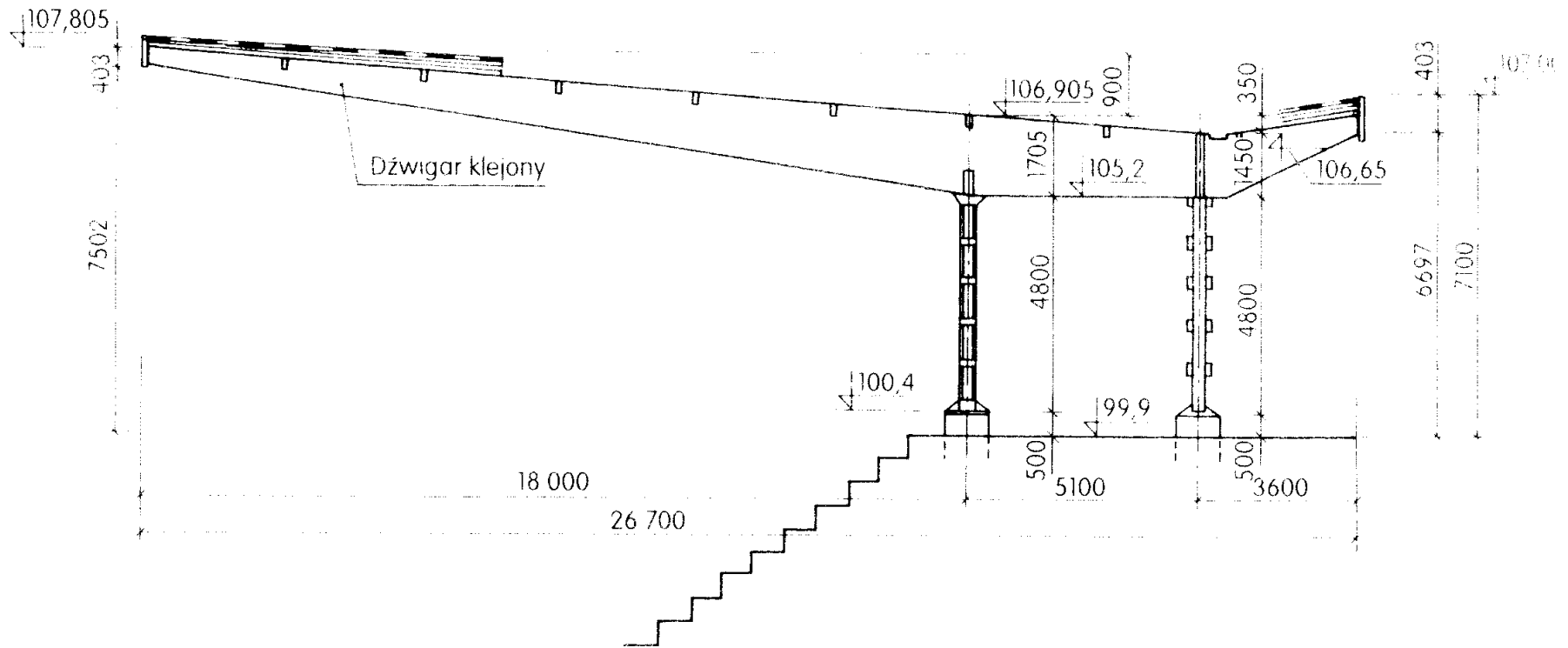
B. ROZRÓŻNIENIE KONSTRUKCJI BUDOWLANYCH

1. ZE WZGLĘDU NA MATERIAŁ, Z JAKIEGO JE WYKONANO

1. Konstrukcje drewniane.
2. Konstrukcje stalowe.
3. Konstrukcje betonowe i żelbetowe.
4. Konstrukcje murowe (z cegły, kamienia, bloków oraz pustaków ceramicznych i betonowych).
5. Konstrukcje aluminiowe.
6. Konstrukcje z gliny.

Największy rozwój w konstrukcjach drewnianych obserwuje się od II wojny światowej w wyniku wprowadzenia nowych łączników, w tym klejenia – konstrukcja dachu klejonego warstwowo nad trybunami stadionu w Płocku.

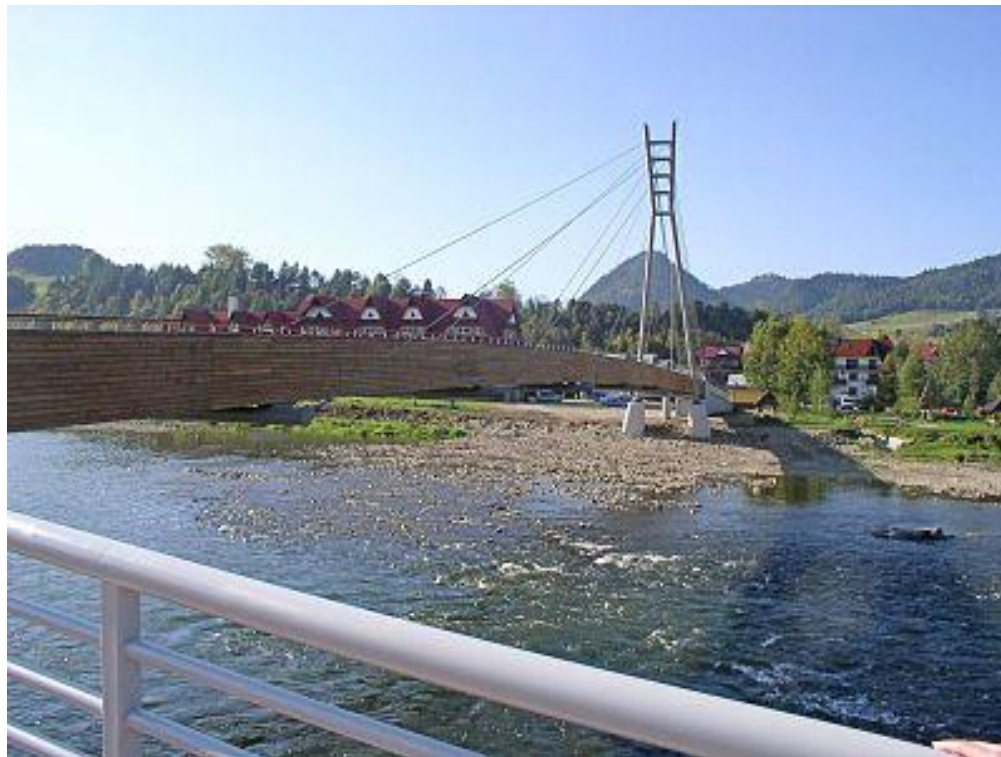
Ciekawostki ze świata konstrukcji drewnianych

Najdłuższa deska na świecie ma **36,93 m** długości i waży ponad **1.100 kg** - Szymbark

Ciekawostki ze świata konstrukcji drewnianych

Najdłuższa w Europie i jedna z najdłuższych na świecie (90 m) kładka dla rowerzystów – nad Dunajcem w Sromowcach Niżnych (Polska)

Ciekawostki ze świata konstrukcji drewnianych

Najdłuższy na świecie most drewniany – na Wiśle w Wyszogrodzie

Ciekawostki ze świata konstrukcji drewnianych

Najwyższa konstrukcja drewniana na świecie (110,7 m, 16 000 śrub) – radiostacja w Gliwicach

Ciekawostki ze świata konstrukcji drewnianych

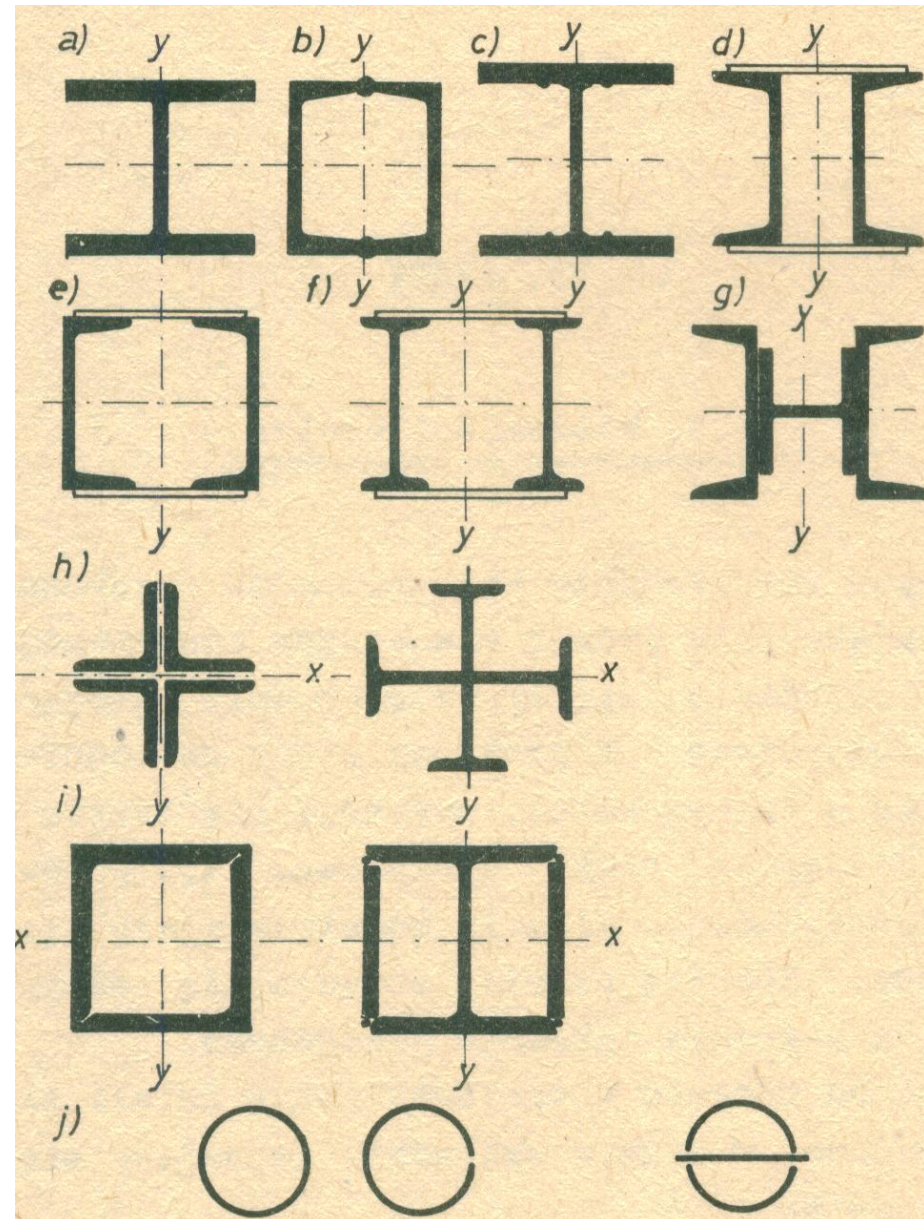
W skansenie Sioło Budy w Budach znajduje się jedyny w Polsce czynny drewniany komin w chacie z 1836 roku.

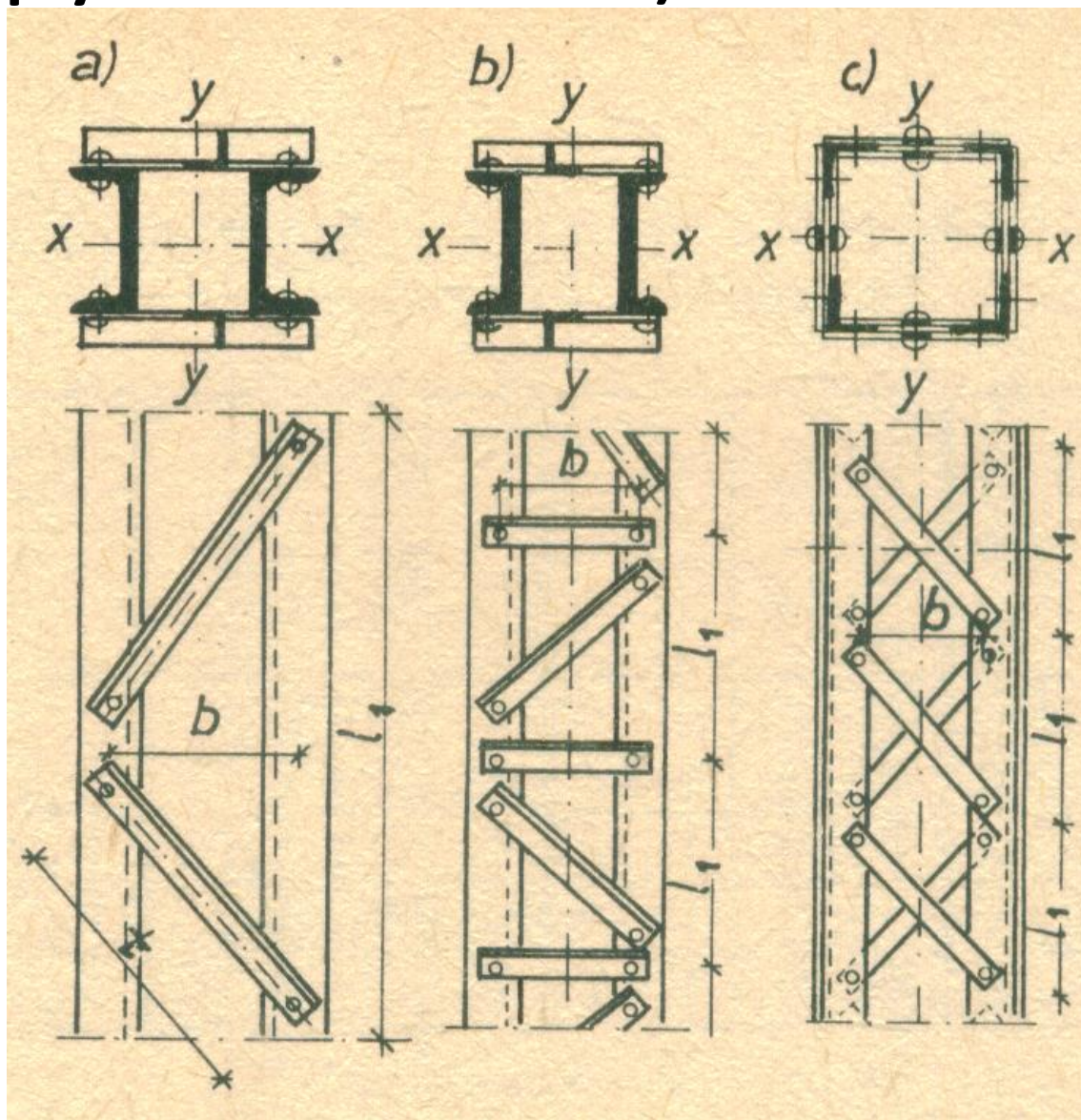

Słupy stalowe – 1) pełnościennie i złożone

- z kształtowników stalowych – pełnościennie i niepełnościennie
- o przekroju krzyżowym
- o przekroju zamkniętym
- z rur lub blach zwiniętych

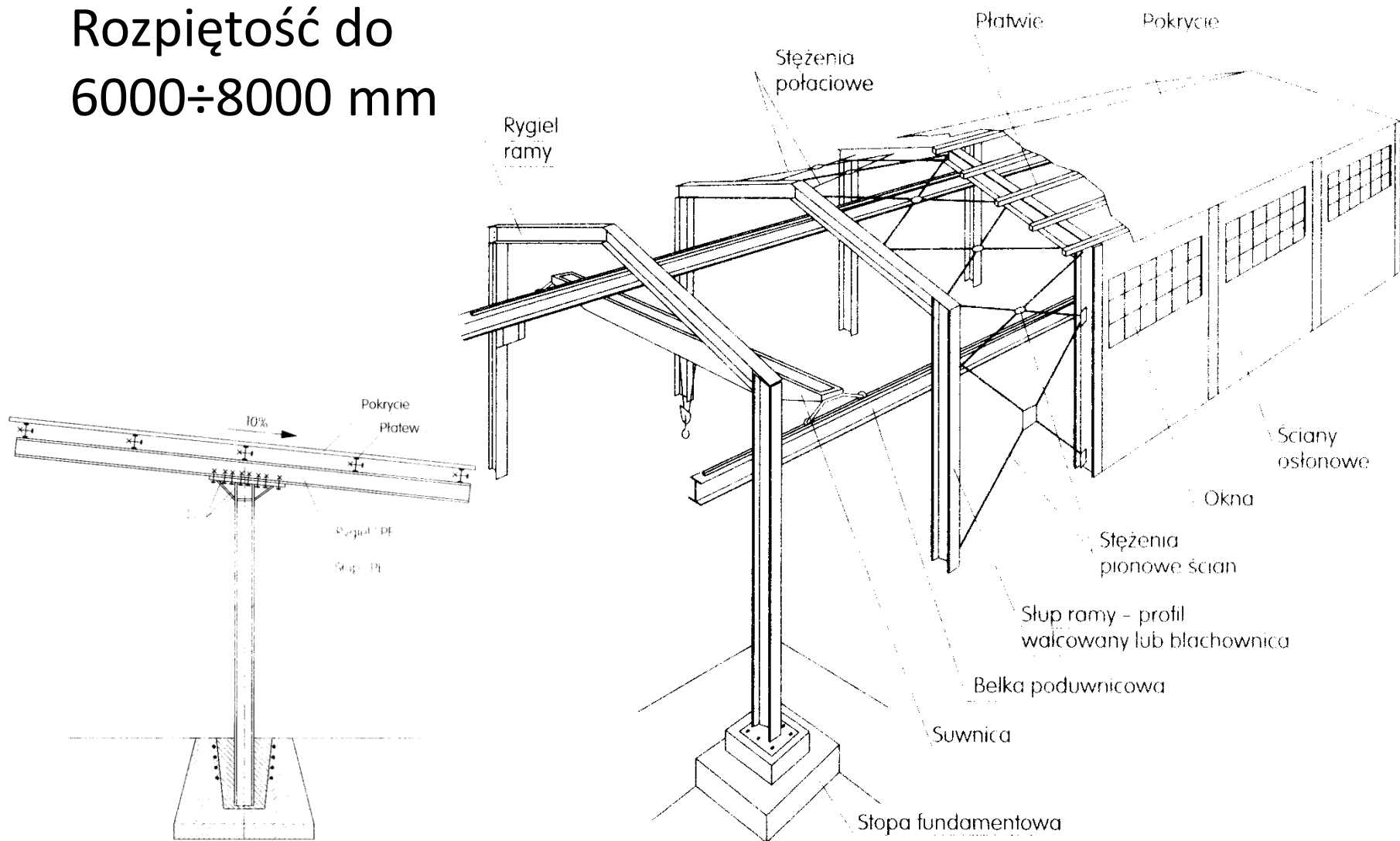

Słupy stalowe – 2) skratowane

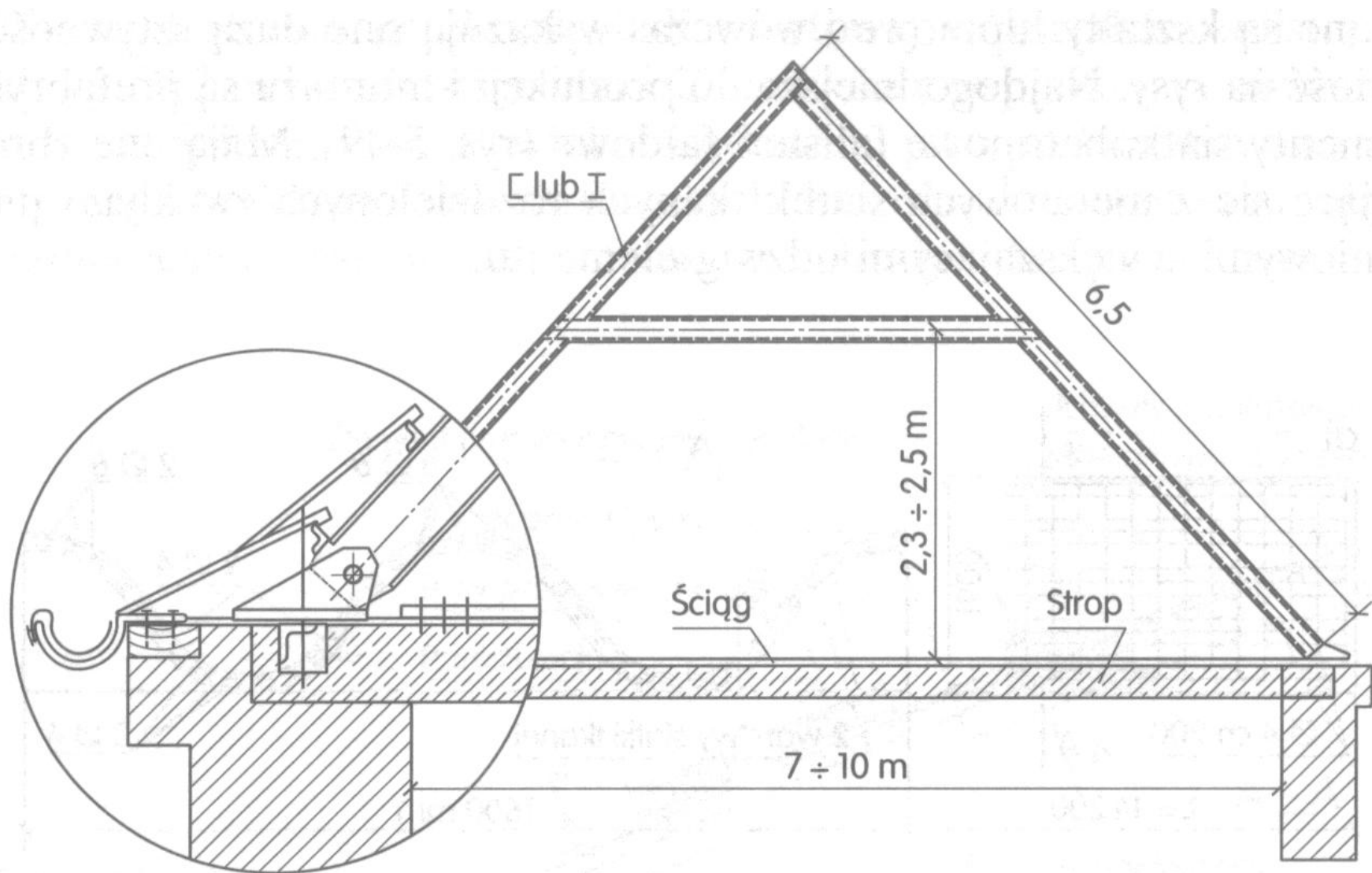
Dwuteowniki walcowane na gorąco

Rozpiętość do
6000÷8000 mm

Wiązar stalowy dachu jętkowego

Wiązary stalowe zastępujące konstrukcje więźb drewnianych

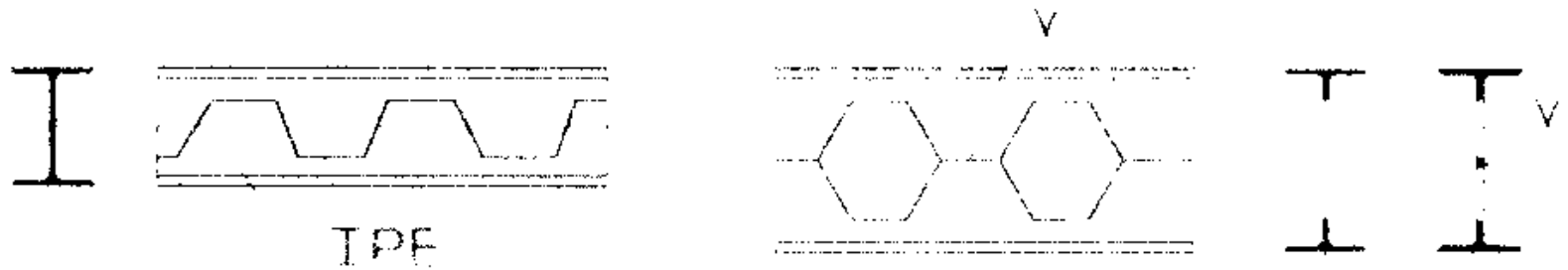
Konstrukcja dachu z lekkich profili stalowych

Belki ażurowe (z dwuteowników walcowanych) – rozpiętość do 20000 mm

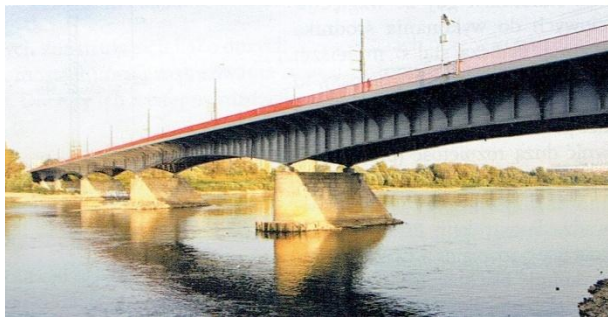
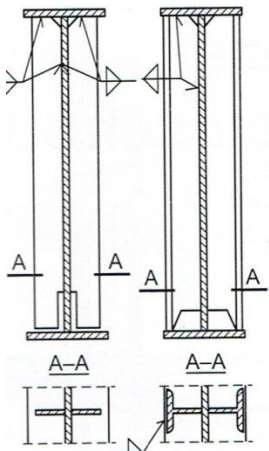
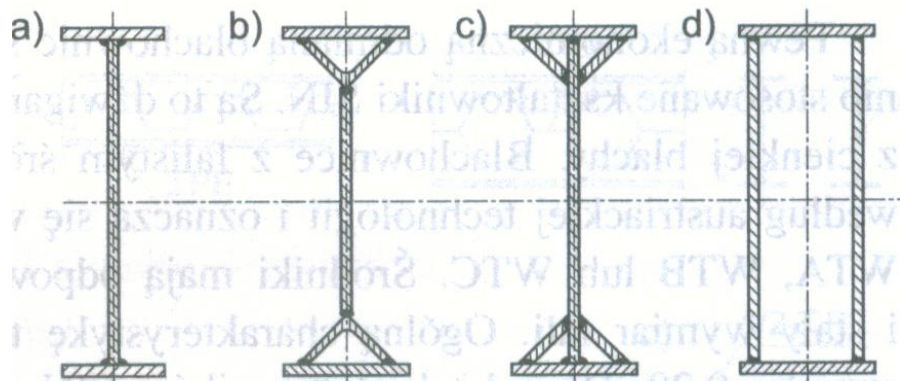
a)

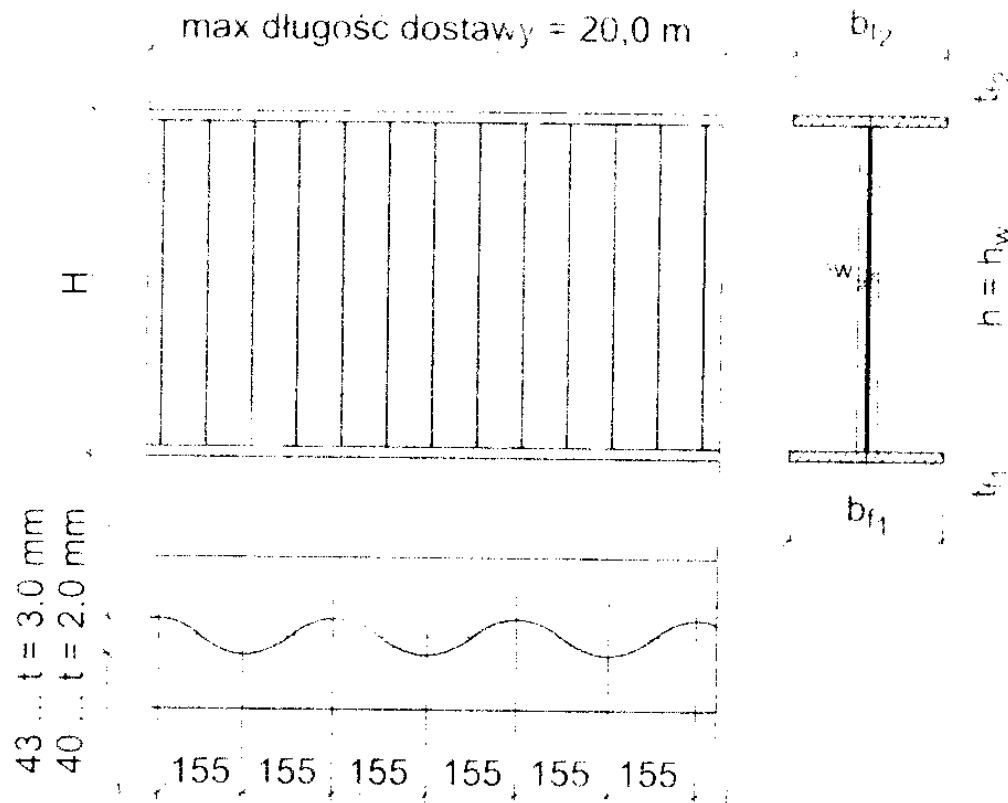
Blachownice spawane z płaskim średnikiem

Rozpiętość do 50000 mm

Profil	Przekrój	Gatunek stali pasy/średnik	Wymiary, mm			
			h	t_w	b_f	t_f
IKS		S235/S235 S355/S355	600–2000	7–14 $h/t_w \leq 200$	200–500	8–26 $b/t_f \leq 25$
IKSH		S355/S235				
HKS		S235/S235 S355/S355	300–550	8–12	h	14–30
IPBS		S235/S235 S355/S355	300–700	7–15	300	19–32

Blachownice spawane z falistym środkiem

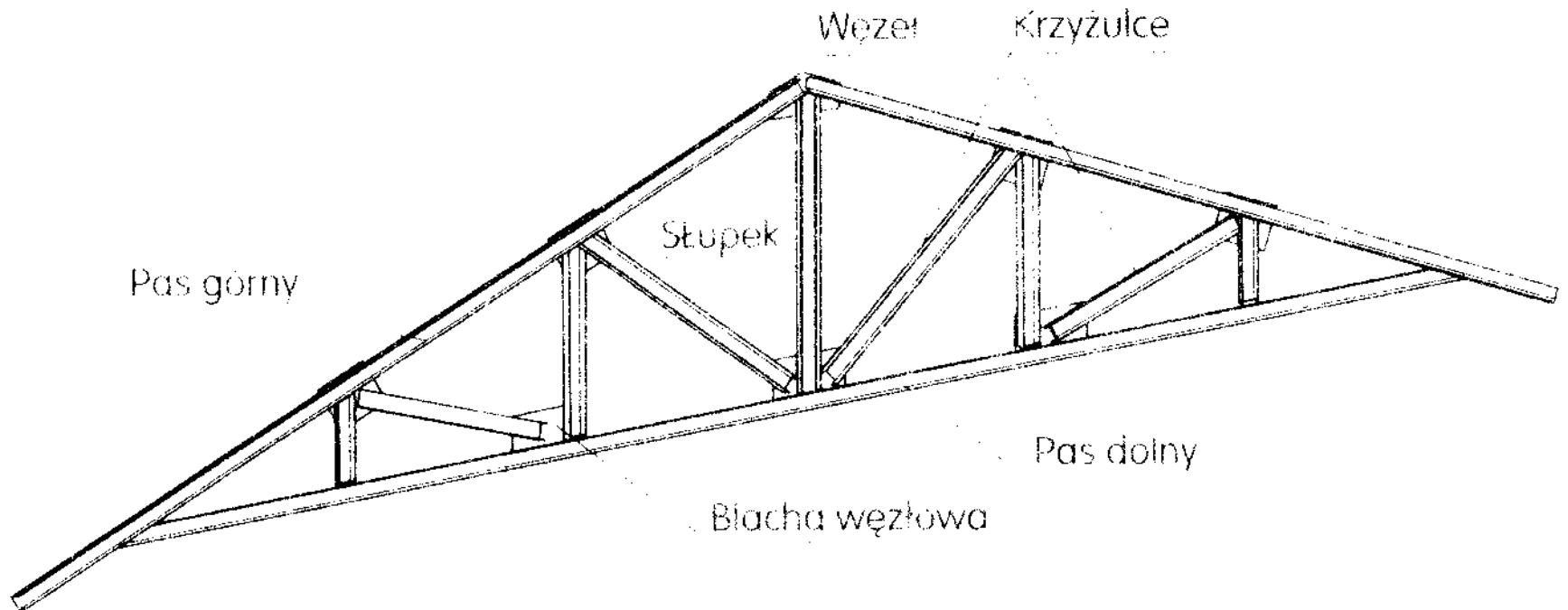
Wysokość środka h_w : 500, 625, 750, 1000, 1250, 1500 mm

Grubość środka t_w : 2, 2.5, 3 mm

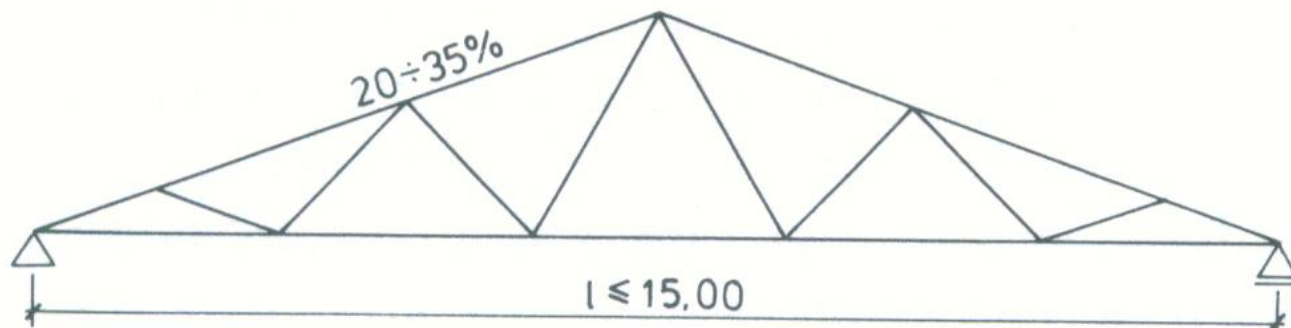
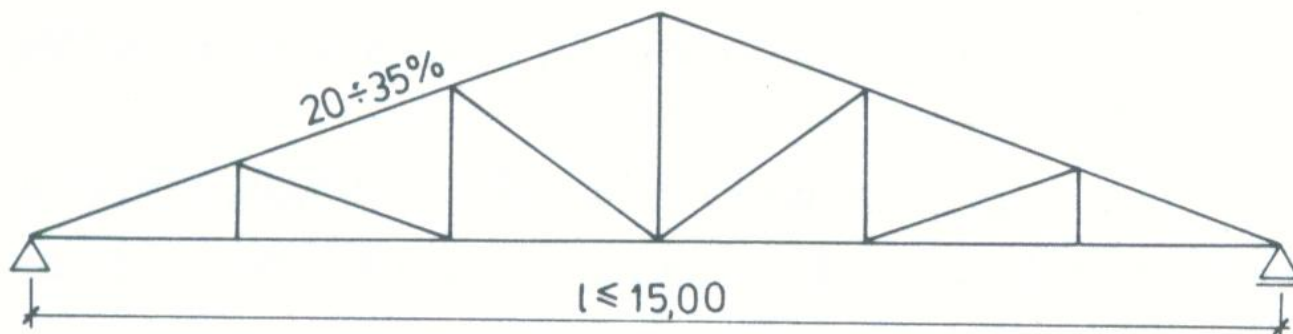
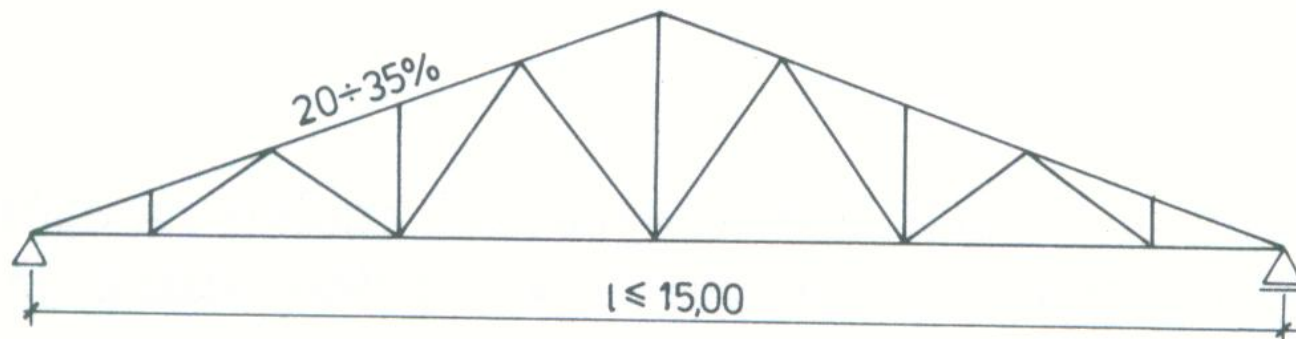
Pasy: $b_f = 200 \dots 430$ mm

$t_f = 10 \dots 30$ mm

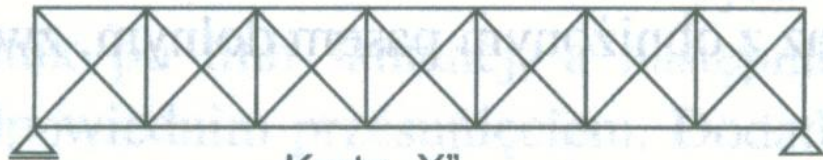
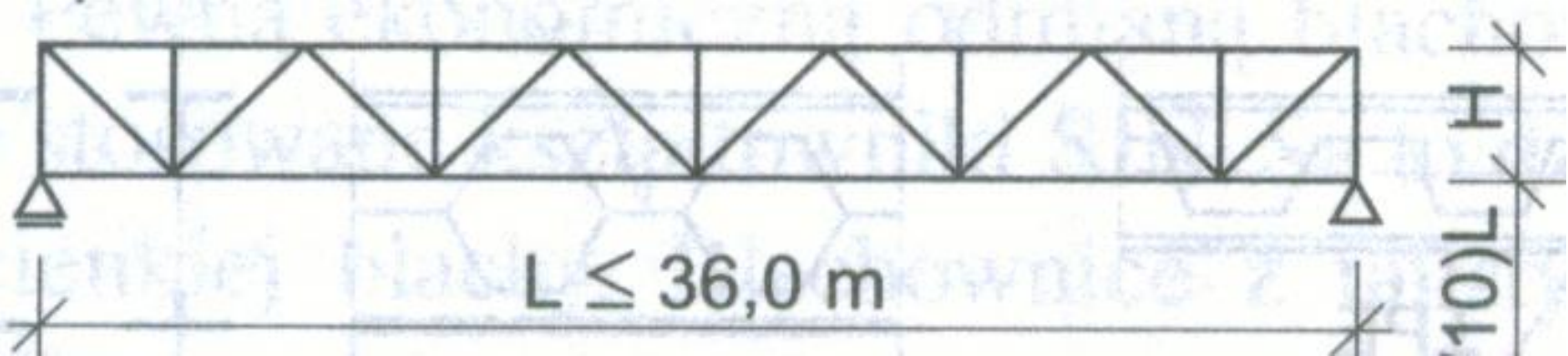
Nazwy prętów w kratownicy

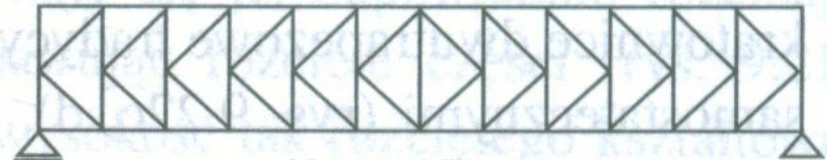
Kratownice trójkątne – rozpiętość do 18000 mm

Kratownice belkowe – rozpiętość do 36000 mm

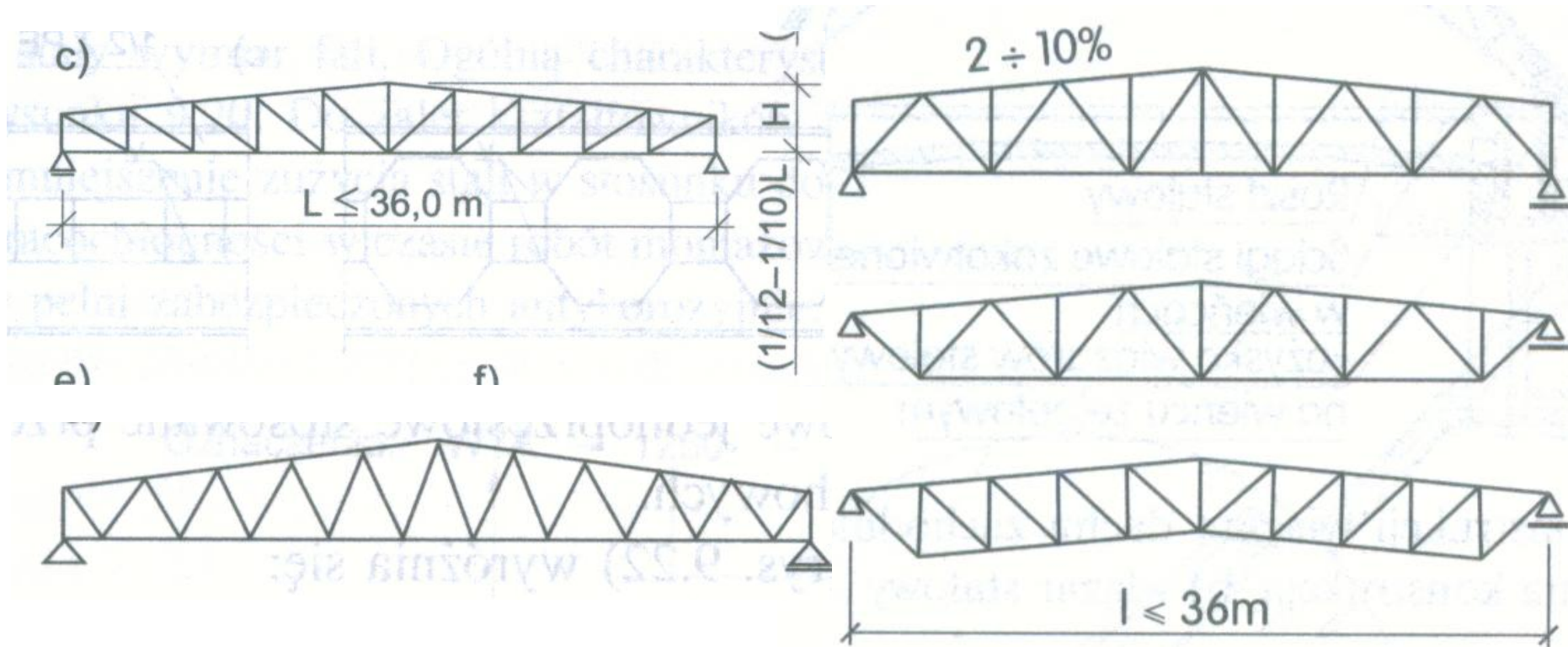
Krata „X"

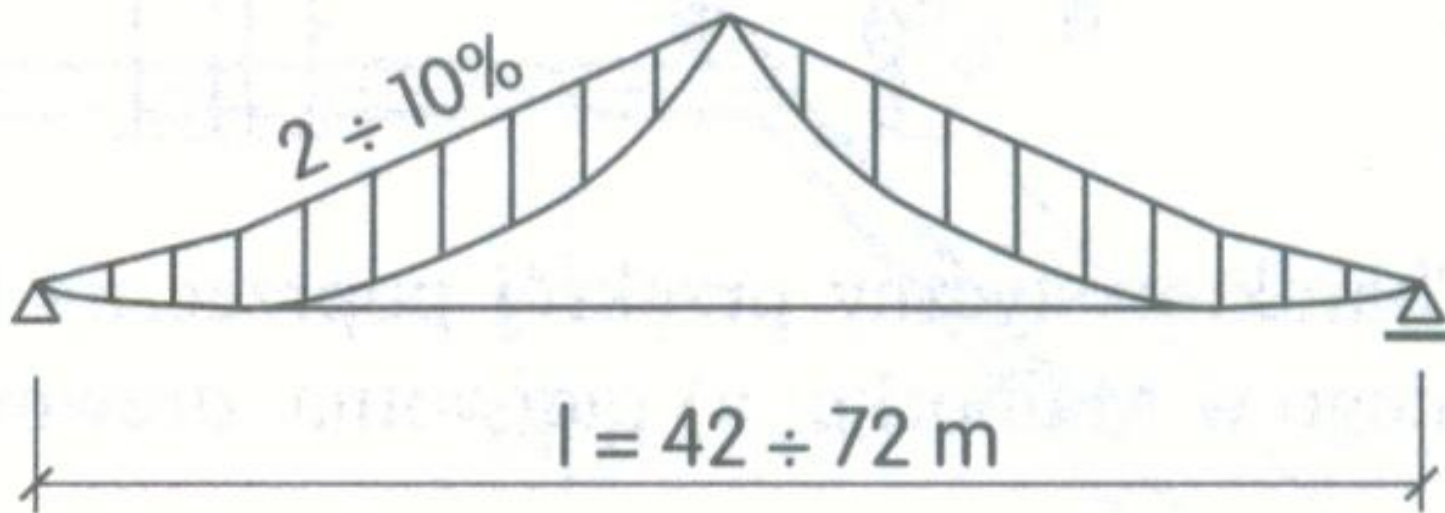
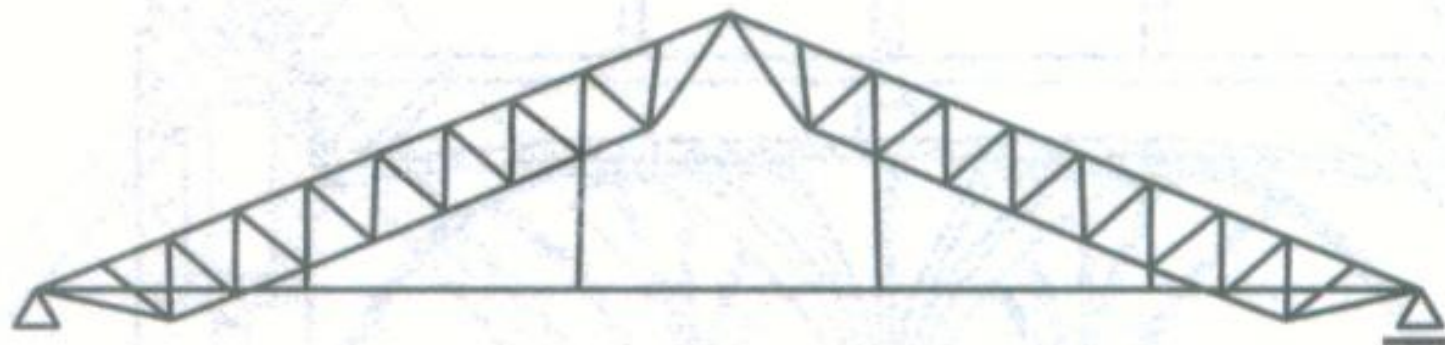
Krata „K"

Kratownice trapezowe tradycyjne i z obniżonym pasem dolnym – rozpiętość do 36000 mm

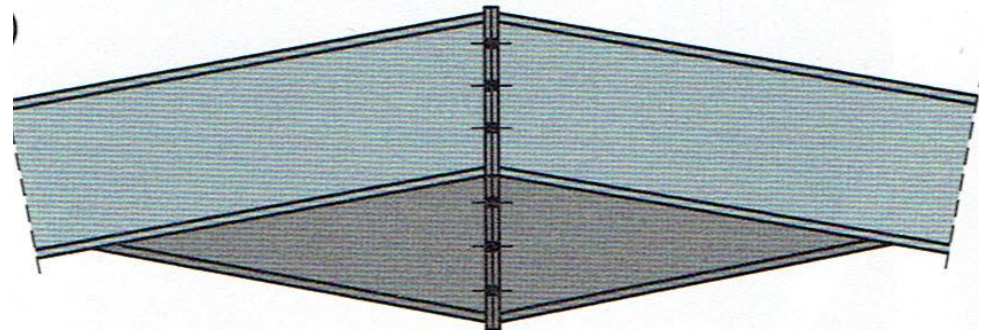
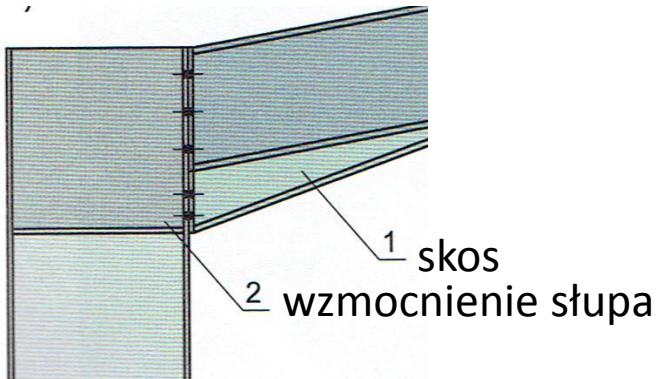
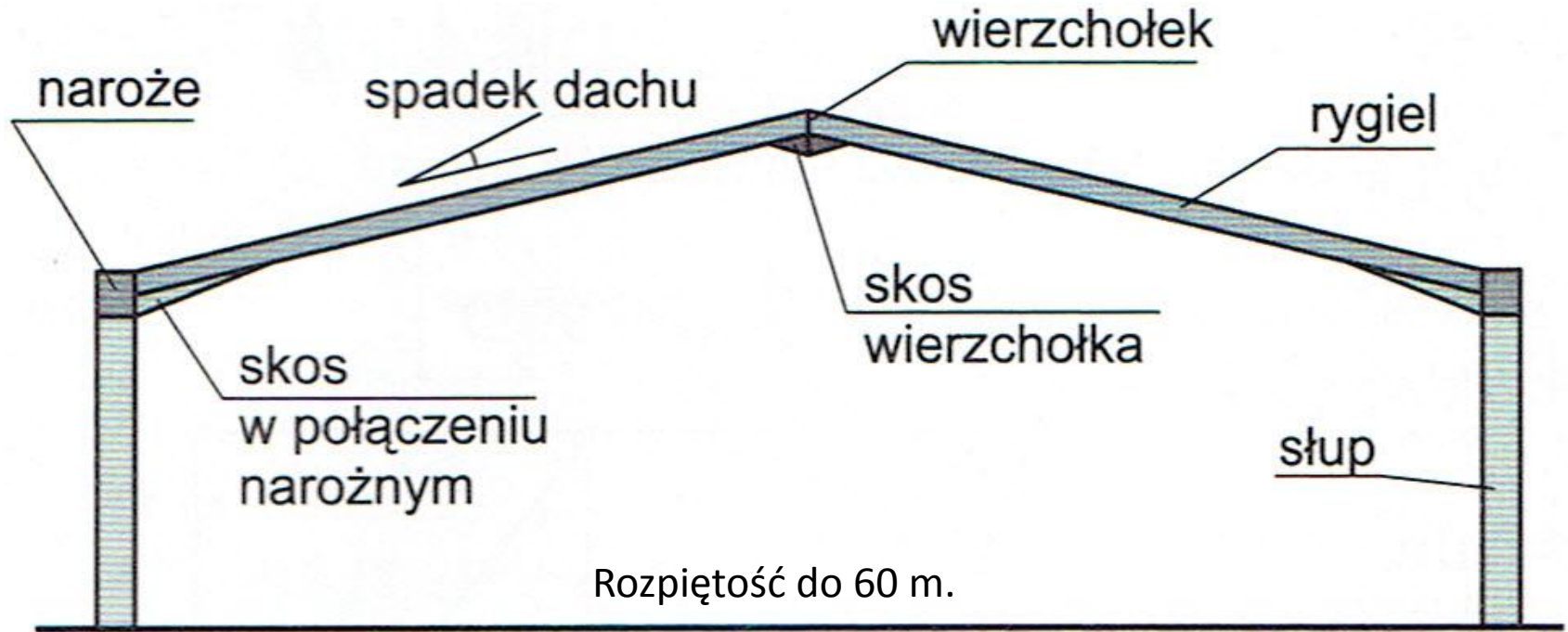

Dźwigary stalowe ze ściągiem

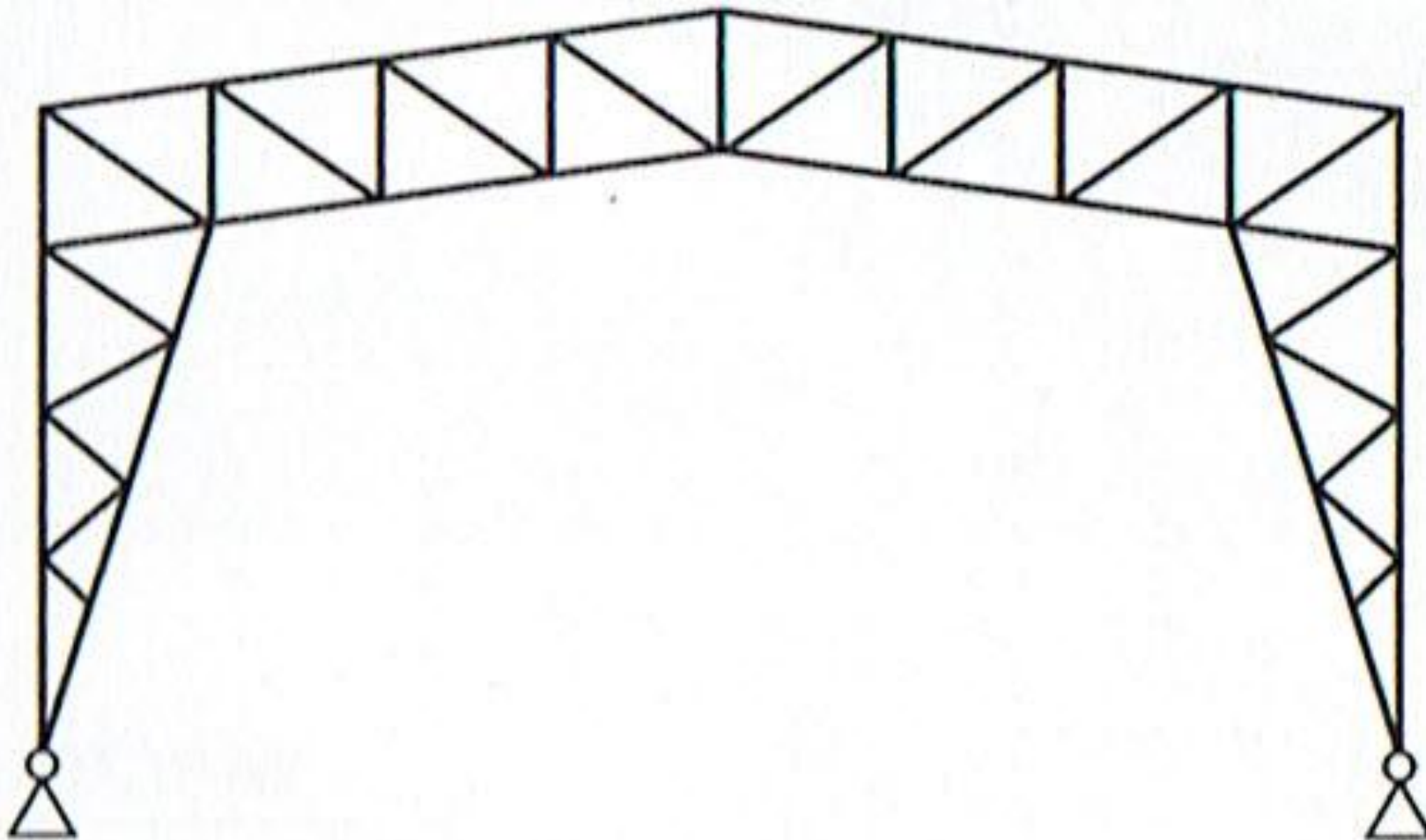

Ramy z kształtowników walcowanych lub blachownic

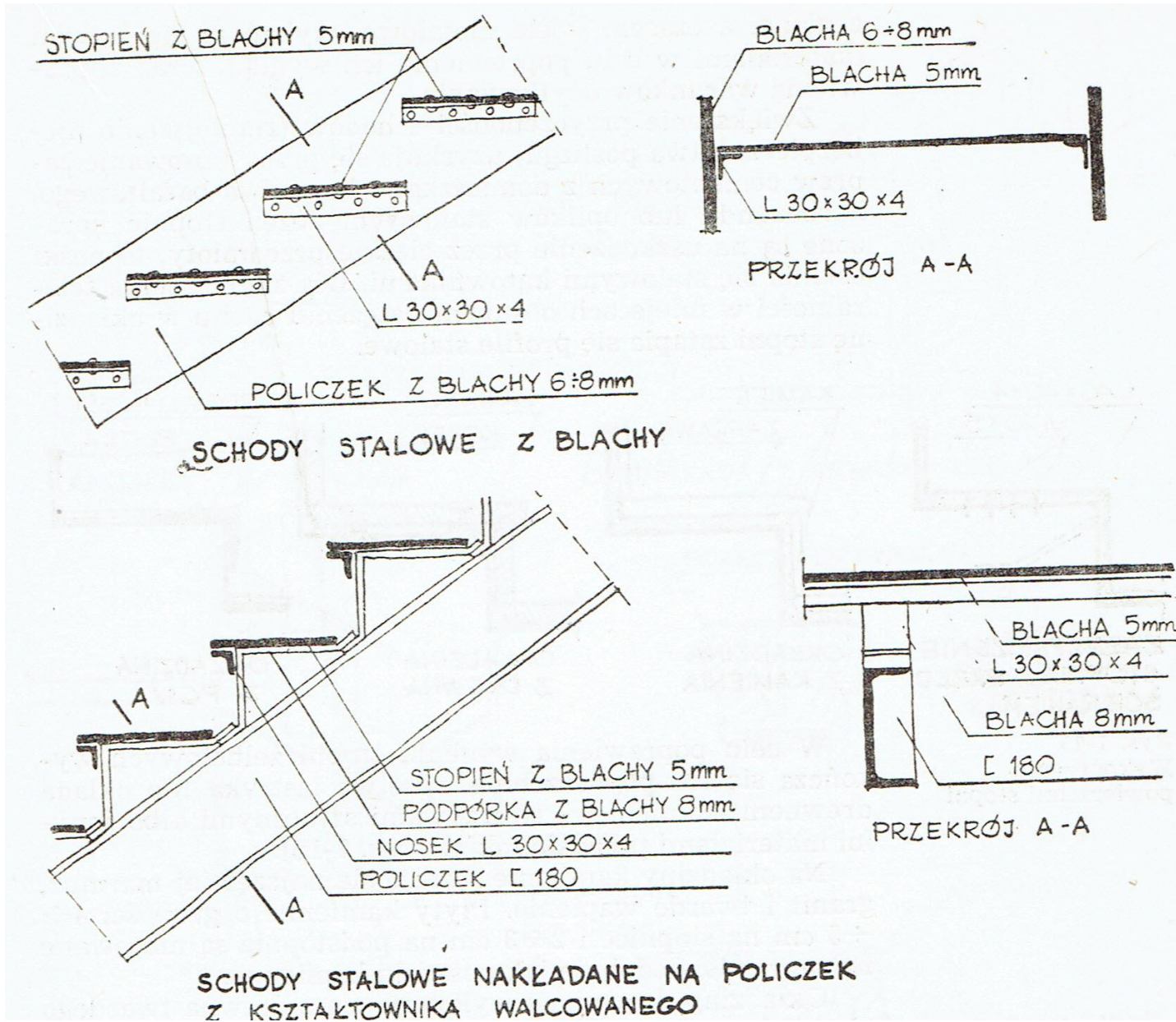

Ramy kratownicowe

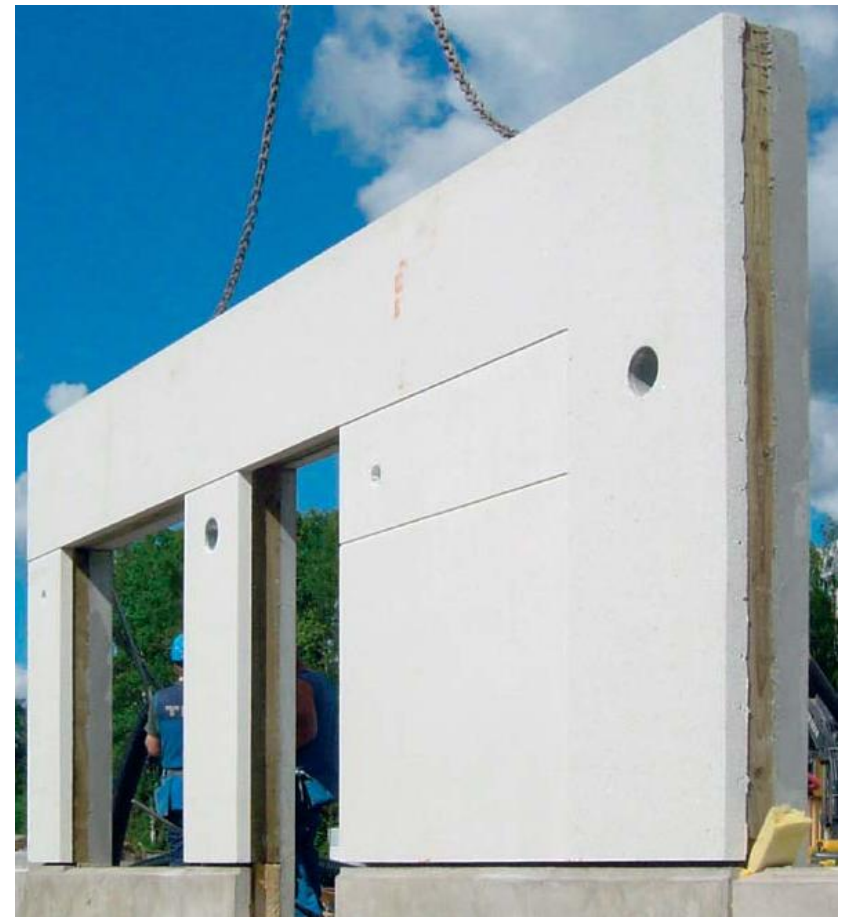
Schody stalowe

Konstrukcje **betonowe** mogą być zbrojone stalą i wtedy nazywane są konstrukcjami żelbetowymi. Konstrukcje wykonywane na budowie nazywa się monolitycznymi.

Konstrukcje wykonywane w zakładzie prefabrykacji i przywożone na budowę, a potem montowane za pomocą maszyn montażowych, nazywa się prefabrykowanymi.

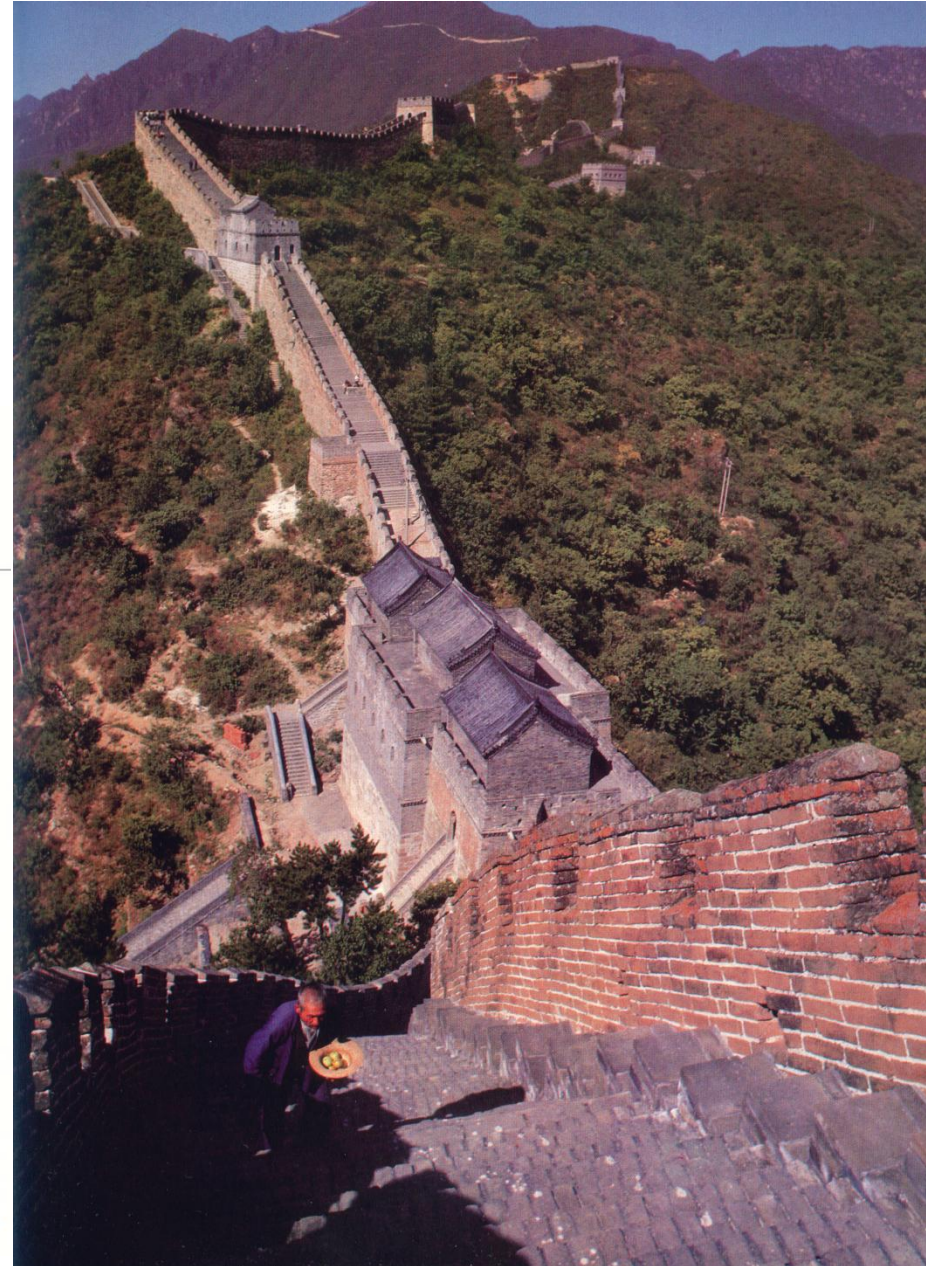
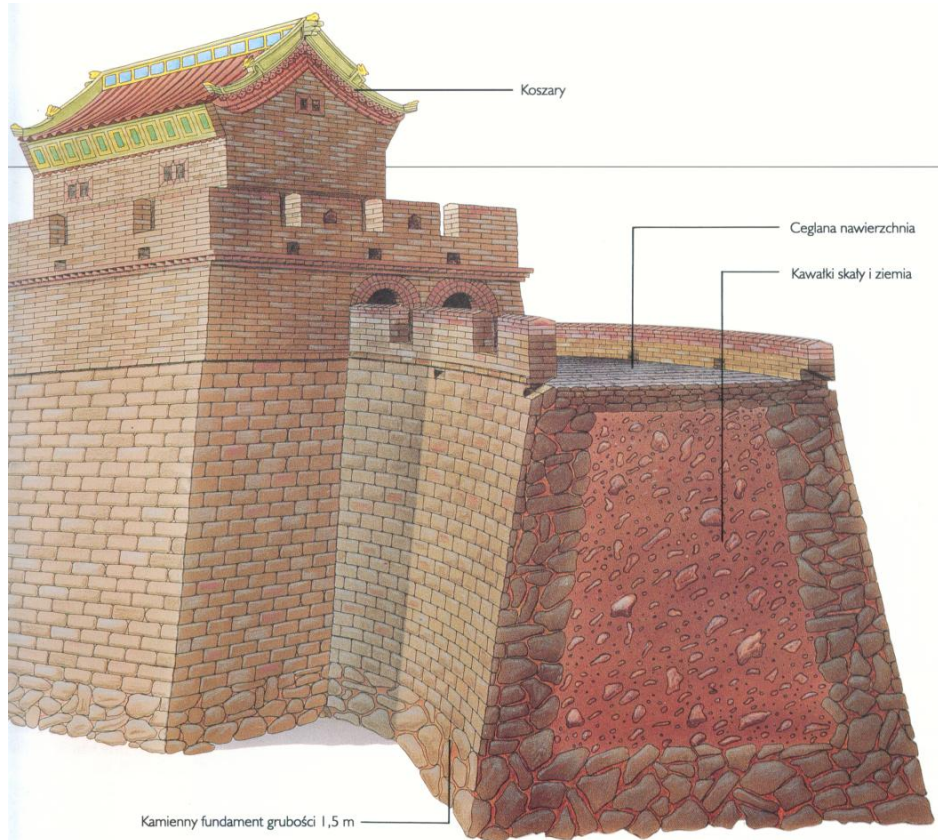
Rodzaje konstrukcji **murowych**:

- 1) ściany,
- 2) słupy,
- 3) sklepienia,
- 4) fundamenty,
- 5) kominy przemysłowe,
- 6) mury oporowe.

Mur jest to materiał konstrukcyjny wykonany z elementów murowych – o ciężarze wymagającym co najwyżej unoszenia oburącz – ułożonych w określony sposób i trwale ze sobą połączonych zaprawą murarską lub na sucho w sposób zapewniający stateczność całej konstrukcji.

Wielki Mur Chiński

Jedna z największych
i najświetniejszych
budowli świata

Konstrukcje aluminiowe.

Dom z gliny zmieszanej ze słomą w Somerset (Anglia) – szerokie okapy dachu krytego strzechą zapobiegają zawilgoceniu ścian

Cegła chińska
adobe z gliny, iłu
lub mułu z
dodatkiem
słomy, plew
ryżowych lub
nawozu.

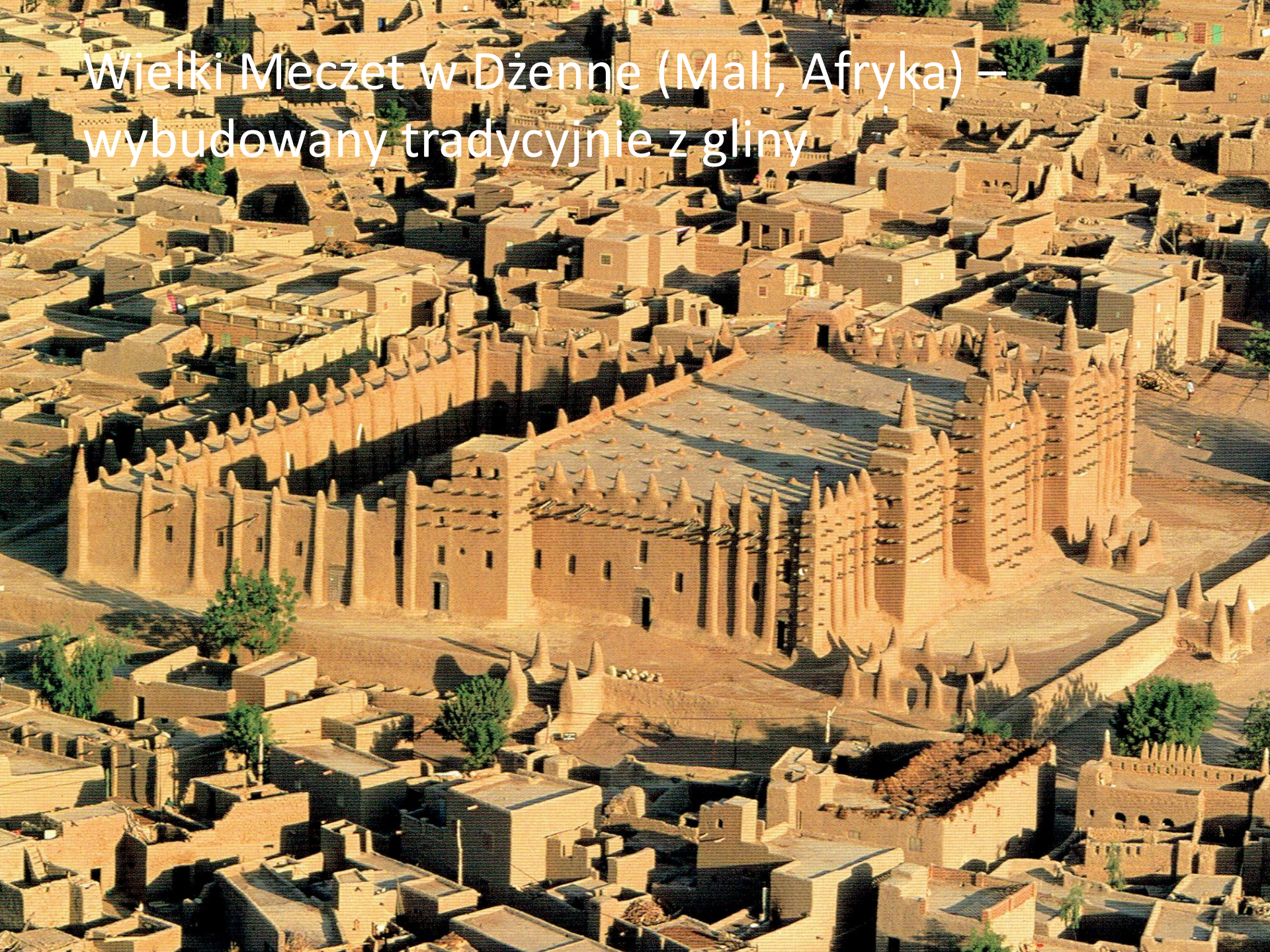

Lud Hakka (Chiny) – budynki mieszkalne z gliny wymieszanej z piaskiem

Wielki Meczet w Dżenne (Mali, Afryka) –
wybudowany tradycyjnie z gliny

2. ZE WZGLĘDU NA CHARAKTER PRACY STATYCZNEJ

1. Konstrukcje prętowe płaskie i przestrzenne – belki, kratownice, ramy, ruszty, łuki, tężniki, ściągi, słupy, konstrukcje szkieletowe.
2. Konstrukcje płytowe i tarczowe – stropy, stropodachy, ściany, fundamenty, zbiorniki, zasobniki.
3. Konstrukcje powłokowe – kopuły, sklepienia, kominy, chłodnie kominowe, silosy, dźwigary powłokowe.
4. Konstrukcje cięgnowe – dachy o dużych rozpiętościach, mosty i kładki wiszące lub podwieszane.

3. ZE WZGLĘDU NA INNE KRYTERIA

- A. Konstrukcje naziemne i podziemne.
- B. Konstrukcje masywne i lekkie.
- C. Konstrukcje stałe i tymczasowe (rozbieralne).

